

СТАНОВИЩЕ

от проф. Димитър Делчев

за дисертационен труд на Евгения Цанкова

на тема „Функцията като проблем при формообразуването на гривната в бижутата от края на 60-те и началото на 70-те години на XX век“

През 2000 година Евгения Цанкова завършва специалност Реставрация на керамиката в СХУПИ - гр. Троян; през 2004 се дипломира с образователно-квалификационна степен бакалавър, а през 2006 защитава магистърска степен в Катедра Метал към Факултета за приложни изкуства в НХА. През 2015 е приета за докторант - редовна форма на обучение. През целия период на обучение и този на активна художествена практика, Евгения Цанкова участва в множество национални изложби, селектирана е за участие в едни от най-престижните международни изложби за съвременна бижутерия. Част от биографията ѝ е десет годишен период като художник в Монетен двор. Автор е и на редица почетни знаци, плакети и монети.

Тези 22 години професионално обучение, активна творческа и професионална дейност имат логично развитие в научна посока, както и обосновка за избор на тема на изследването.

Разработеният дисертационен труд „Функцията като проблем при формообразуването на гривната в бижутата от края на 60-те и началото на 70-те години на XX век“ се състои от 175 страници текстова част, която съдържа: увод, три глави и заключение, както и приложение от 39 страници със 272 илюстрации на гривни. Библиографията съдържа 92 цитирани източника, от които 52 на кирилица, 40 на латиница. Литературата, използвана в дисертационния труд, както и илюстративния материал съответстват и

подкрепят предмета и обекта на изследването, както и на поставените от докторантката в отделните глави на труда проблеми.

В Увода е аргументиран изборът на темата; представена е актуалността на проблематиката; формулирани са обектът, предметът, главната хипотеза, целите и задачите на изследването; очертани са регионалният и хронологичен обхват; въведени са важни понятия и са посочени водещите методи, които се използват в хода на дисертационния труд.

Изследването е актуално и необходимо, тъй като в българската научна литература липсва систематизирано проучване на формата на гривната, свързано с утилитарната, обредната и естетическа функция на този предмет. Докторантката изследва гривната, с основен фокус върху спецификата при структурирането ѝ като причинно следствена връзка между форма, функция и местоположение (средата, за която е предназначена - ръката).

Основната цел на дисертационния труд е да проследи трансформацията на гривната от накит и бижу, до въвеждането на категорично новото разбиране за формата ѝ като „орнамент за тяло“ през периода на 60-те и 70-те години на XX век. Съобразно обекта, предмета и целта на изследването са определени следните задачи:

- Да направи обзор и разграничи в исторически план гривната като накит, бижу и художествен предмет.
- Да определи утилитарната функция на гривната, след което да направи структурна класификация на формата ѝ.
- Да определи термина „орнамент за тяло“, след което да анализира конкретни примери.

В хода на изследването са използвани историографски, аналитичен, интердисциплинарен и системно-аналитичен методи на изследването.

Първа глава е посветена на развитието на формата на гривната – от най-древните познати форми, до началото на 60-те години на XX век. Чрез хронологичен исторически преглед се проучва и изследва развитието на гривната във всички култури. Въвежда се терминологичен апарат, свързан с формата и характера на гривната като накит, бижу, художествен предмет. Определена е формата и функцията ѝ. В главата се прави структурна класификация на формата и типовете гривни, която цели да установи общите принципи за всеки тип. Тя ще послужи при подбора и анализа на конкретни примери от разглеждания период в Трета глава на дисертационния труд.

Във **втора глава**, докторантката изследва процесите в бижутерията през 60-те и 70-те години на миналия век. Анализира идеите на „Новото движение за бижута“ развиващо се в Европа. Течение, което отхвърля елитарността на бижутерията и определя нов подход, при който евтиният, масово произвеждан материал се използва в концептуална посока. Докторантката прави анализ на новия прочит на функцията при бижутата от този период. Определя и въвежда терминът „орнамент за тяло“. – „бижу, което не е просто украшение, а по замисъл е допълнение към тялото и не може да се разглежда като независим обект – формата и поставянето са ключовите му елементи“. Анализира регионалните особености в страните Холандия и Англия, където новия подход в бижутерията е силно изразен.

След направената структурна класификация в първа глава и определените характеристики на бижутата от 60-те и 70-те години на XX век във втора глава, в **Трета глава** на дисертацията, докторантката подбира конкретни примери гривни - „орнамент за тяло“. Анализира ги от гледна точка начинът на поставяне върху ръката. В анализа са използвани цитати от самите автори, относно функцията и носимостта на гривната. Примерите обобщават основните характеристики на отделните групи. Направеният подбор на илюстративен материал е ясен и допълва в цялост тезата на труда.

